

Akcija z izrazito političnim ozadjem

Na Tržaškem so se v zadnjih tednih pojavili v slovenščini napisani letaki, ki vabijo volivce in volivke, naj se zglasijo pri tem ali onem tržškem notarju in tudi na sodišču ter naj podpišejo peticijo za ustanovitev tako imenovne »integralne proste cone«. V zadnjih mesecih pa je znano, kako italijanski tržaški dnevnik vodi pravo kampanjo za zbiranje podpisov, tako v obliki pozivov posebnega odbora za ustanovitev integralne proste cone kot tudi v obliki člankov in zlasti pisem uredništvu.

Priznati je treba, da zamisel o ustanovitvi proste cone za Trst ni nova. Sama tržaška komunistična partija se je pred kakimi 20 leti zavzemala za njeno ustanovitev, kar so podpirale tudi nekatere druge politične organizacije. Zanimivo pa je, da so bili tedaj proti realizaciji te zamisli prav tisti krogi, ki so zdaj zanjo najbolj navdušeni. Še najbolj značilno pa je, da so o prosti coni začeli v Trstu govoriti, potem ko sta vladi Italije in Jugoslavije podpisali osimski sporazum, se pravi pogodbo, ki je med drugim dokončno uredila vprašanje meje med obema državama.

Toda pogledimo najprej, kaj naj bi bila integralna prosta cona. Iz propagande njenih agitatorjev ni prav jasno razvidno, kakšna naj bi bila resnična vsebina režima proste cone. Vemo pa, da takšen režim na splošno predvideva odpravo nekaterih posrednih davčnih bremen, zaradi česar je blago široke potrošnje (na primer sladkor, kava, alkoholne pijače, itd.) cenejše kot drugod v državi. Takšen režim pa naj bi po mnenju propagandistov veljal na Tržaškem tudi za industrijske proizvode in izdelke; zato tudi govorijo o »integralni« prosti coni.

Kot smo že omenili, pa ima akcija dobro znanih tržaških italijanskih krogov, izrazito politično ozadje. Ti krogi namreč dobro vedo, da italijanski parlament ne bo nikoli odobril zakona o integralni prosti coni, ker so proti tej zamisli vse stranke ustavnega loka, od demokristjanov do komunistov. Proti prosti coni pa jasno govorijo tudi natančni predpisi Evropske gospodarske skupnosti; če bi se Italija odločila zanjo, bi morala izstopiti iz omenjene skupnosti, kar pa se gotovo ne more zgoditi.

Akcija za ustanovitev integrane proste
(Dalje na 7. strani)

Kaj je pričakovati od predsednika Carterja

Negotovosti, ki je mučila tudi Evropo, je konec: novi ameriški predsednik za prihodnja štiri leta je Jimmy Carter, posestnik in pridelovalec oreškov z ameriškega juga, governor Georgije, prvi južnjak po 128 letih v Beli hiši. Star je 52 let, svoj čas je služil kot častnik na atomski podmornici, je kljub svojim 52 letom še postaven in mladeniški, ima lepo ženo in lepe otroke ter vzbuja s svojim odkritim obrazom in svojim obnašanjem simpatijo. Kot predsednik, ki ga je kandidirala demokratska stranka, bo imel močno oporo v obeh zbornicah kongresa, ki je bil tudi obnovljen, predstavniška zbornica v celoti in senat za eno tretjino, in ima v obeh zbornicah demokratsko večino. Za Carterja je volila tudi večina evropskih pridelancev v Združenih državah, ki volijo že po tradiciji kandidate demokratske stranke, tako tudi Slovenci. Lahko, da so odločili v Ohio njihovi glasovi, ker v tej državi leži mesto Cleveland, kjer živi na desettisoče Slovencev treh generacij ali več, Carter pa je zmagal tam z nekaj tisoč glasovi in si tako zagotovil velike volivce te ameriške države.

Priznati je treba, da so bila mnenja o demokratskem kandidatu v Evropi zelo deljena. Morda je bilo več takih, ki niso želeli njegove zmage, kot takih, ki so jo želeli, ker so se bali — in se gotovo še bojijo — da Carter ni dovolj izkušen v zunanjenolitičnih problemih in da je morda izraz novoizolacionistične težnje v ameriški javnosti, kar bi pomenilo, da bi se Združene države pod njegovo vlado skušale umakniti s svetovnih tirišč in se ukvarjati bolj z lastnimi notranjimi problemi, sodeč, da je škoda energij in

denarja za neučinkovite posege v svetovne zadeve. Toda tak strah je odveč: tega Združene države ne morejo več storiti, tudi če bi zares hotele. Preveč globoko tičijo v svetovnih zadevah in kot vojaško ter gospodarsko najmočnejša sila sveta si ne morejo zakrivati oči pred njim.

Carter torej ne bo uganjal izolacionizma, ker ga ne more, tudi če bi hotel, kar pa je dvomljivo. Če pa bo skušal ubirati nove poti v ameriški zunanji politiki, bo to samo koristno, kajti poti, ki jih je ubirala zadnje desetletje, so vse pripeljale prej ali slej v slepo ulico ali v še kaj hujšega, kot smo videli v Vietnamu, Kambodži, Angoli, v odnosih z Evropsko gospodarsko skupnostjo itd. Tudi dozdevni Kissingerjevi uspehi v obliki »leteče diplomacije« na Bliznjem vzhodu so bili bolj rokohitrski triki kot neki trajni uspehi, kot se kaže zdaj v Libanonu in na Cipru, v Kurdistanu in v razmajanosti Atlantske zveze na njenem južnovzhodnem koncu. Če bo moral pustiti Kissingerjevo mesto komu drugemu, bo to samo dobro; težko bo najti človeka, ki bo opravljal posle zunanjega ministra bolj površno in z manjšim čutom odgovornosti, kot je to delal Kissinger. Predsednik Ford je nedvomno plačal tudi zanj in ne samo za napake svojih predhodnikov.

Nova metla navadno dobro pometa, in Carter je nova metla. Upamo torej, da bo dobro pometala. Novi predsednik je na glasu kot poštenjak, učinkovit politik in diplomat in poln samozavesti in dobrih namenov po prenovitvi ameriške politike. To pa je že nekaj, vsaj za začetek.

Negotovost političnega položaja

Prihodnji teden bo prišlo v parlamentu do splošne debate o gospodarskih ukrepih proti krizi, ki jih bo predložila vlada v odobritev in jih bo Andreotti razložil poslanecem in senatorjem. Toda tako vlada kot stranke, ki so s svojim vzdržanjem ob glasovanju omogočile Andreottijevo enostransko vlado brez parlamentarne večine, čutijo potrebo, da ne bi šle na to debato v parlamentu brez poprejšnjega domenka, saj bi sicer lahko prišlo pri diskusiji v parlamentu do take zaostritve, da bi bila nova vladna kriza neizogibna in država bi zdrknila nazaj v pasivnost in nemoč spričo hude gospodarske krize. Zato bi bilo po mnenju obeh strani dobro, da bi se že vnaprej

vedelo, kako bo potekala ta parlamentarna debata in kakšno stališče bodo zavzele posamezne stranke. To pa je mogoče samo, če jim bo tudi vlada vnaprej razložila, kaj dejansko hoče s svojimi ukrepi in kako misli biti na daljši rok kos gospodarski krizi, torej svojo splošno strategijo in cilje v boju proti vsemu tistemu, kar je krivo sedanje gospodarske krize.

Stranke, zlasti komunisti in socialisti, so želeli skupen posvet z vlado oziroma z ministrskim predsednikom glede tega, toda Andreotti meni, da bi na takem skupnem posvetu lahko prišlo do sporov in preprirov, ker bi se vnela splošna medsebojna polemika
(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 7. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.45 Vera in naš čas; 10.00 Praznična matineja; 10.30 Nedeljski sestanek z orkestrom; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Nesrečka«, zapisal Italo Calvino; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.15 Pa se sliši; 13.35 Klasično, a ne prereno; 14.00 Kratka poročila; 14.05 Musicals; 14.35 Veliki orkestri lahke glasbe; 15.00 Sport in glasba; 19.00 Poročila;

: : PONEDELJEK, 8. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Obletnica tedna; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Kulturni spomeniki; 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Simfonični koncert; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Umetnost; 17.20 Slovenski glasbeni mojstri;

: : TOREK, 9. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Liki iz naše preteklosti; 10.40 Prosta pot med notami; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Iz slovenske folkloze; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Simfonični koncert; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Umetnost; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila;

: : SREDA, 10. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Dogodki iz naše zgodovine; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Ženski liki v romanu; 10.50 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Solisti; 16.20 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Umetnost; 17.30 Za najmlajše;

: : ČETRTEK, 11. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Nekoč je bilo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Pogovori o slovenščini; 10.40 Od popevke do popevke; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Naš posnetek; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Koncert; 16.30 Od melodije do melodije; 17.00 Poročila; 17.05 Umetnost; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Slovenski znanstveniki; 18.15 Pevska revija; 18.30 Glasbena panorama; 19.15-19.30 Novice.

: : PETEK, 12. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Slovenske žene; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Včerajšnji poklici (Lelja Rehar); 11.00 Glasbena šahovnica; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Glasbena šahovnica; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 16.00 Simfonična dela; 16.20 Od melodije do melodije; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Umetnost; 17.30 Za najmlajše; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Vinko Beličič »Oče«; 18.15 Glasbena panorama; 19.00 Poročila; 19.15-19.30 Novice.

: : SOBOTA, 13. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro; 8.00 Novice; 8.05 Tjavdan; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Tjavdan; 9.30 Pojdimmo se glasbo; 9.40 Koncert; 10.00 Poročila; 10.15 Jazz; 10.30 Družina; 10.50 Lahka glasba na veliko; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Pratika; 12.00 Glasba po željah; 12.45 Poročila; 13.00 Sestanek ob trinajstih; 14.00 Novice; 14.05 Z glasbo po svetu; 14.30 Mladina v zrcalu časa; 14.40 Na našem valu; 15.30 Poročila; 15.45 Poslušajmo spet; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Umetnost; 17.20 Izbirajte v diskoteki; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Tren-tarski lovec Špik in medved«, napisal Tone Penko; 18.45 Glasbena panorama; 19.00 Poročila; 19.15-19.30 Novice.

Negotovost političnega položaja

(nadaljevanje s 1. strani)

mika in bi tako vplivali drug na drugega. Zato je predlagal, da bi se posamično sestel z vsemi strankami, ki omogočajo življenje njegovi vladi; to je predlagal v posebnem pismu tajniku komunistične stranke Berlin-guerju, ki je predlagal skupno posvetovanje. Kot kaže, so tako komunisti kot socialisti v bistvu pristali na ta Andreottijev predlog, ker se tudi sami zavedajo tveganja takega skupnega sestanka oziroma gostobesednosti, ki bi tam vladala in iz katere bi se lahko izcimil kak hud prepir, bodisi med strankami in Andreottijem, bodisi med strankami samimi.

Vsa ta obzirnost strank do Andreottija pa razodeva, kako krhek je v resnici sedanjí politični položaj in kako rahlo je politično ravnovesje, na katerem temelji vlada. Edina njena moč je v tem, da nihče ne prevezeti nase odgovornosti, da bi spet pahnili državo v dolgo in morda nerešljivo vladno krizo, tako da bi bile potrebne nove volitve, kar bi za dolge mesece zaustavilo vsakršen napor za rešitev gospodarske krize in drugih nujnih problemov (kot je npr. vprašanje splava, ki se vleče že več let in ki ga je treba nujno rešiti). Toda vsi se tudi zavedajo, da je to politično ravnovesje samo začasno, samo izsiljeno od okoliščin, in nobena stranka se ni odpovedala svojim osnovnim namenom in ciljem. Komunistom gre prej ko slej za to, da pridejo na oblast, v prvi vrsti preko sporazuma s Krščansko demokracijo za skupno vladanje, v drugi vrsti — če po prvi poti ne bi šlo zaradi odpora Krščanske demokracije proti takemu »zgodovinskemu sporazumu« — pa z nadaljnjo krepitvijo partije in večanjem njene volivne moči ter s pridobivanjem zavezništva v okviru leve koalicije kot alternative krščanskodemokratskemu vladanju. Če se iz tega ali onega vzroka zruši sedanje politično ravnovesje, se bodo ti končni cilji spet pokazali v vsej svoji jasnosti in politični boj bo zadobil spet brezobzirno obliko, kot jo je imel pred volitvami 20. junija.

Glavna težava je v tem, da si Andreottijeva vlada prav zaradi svoje šibkosti ne more privoščiti lastnega dolgoročnega načrtovanja za odpravljanje gospodarske krize in za obrambo vrednosti lire. Sicer dobro ve, kaj bi bilo treba storiti, gospodarski strokovnjaki so si o tem na jasnem, toda računati mora s strankami, ki jo podpirajo,

predvsem s socialisti in komunisti, pa tudi s sindikati. Zato si ne upa sprejeti vseh tistih varčevalnih ukrepov, ki bi bili potrebni, po drugi strani pa tudi ne pristaja na komunistične in socialistične teze o gospodarstvu, ki težijo, kot znano, po poddržavljanju industrij oziroma po tem, da preide vse gospodarsko življenje pod državno nadzorstvo in da se država spremeni v glavne-ga, če ne edinega podjetnika in pobudnika vse gospodarske dejavnosti ter sprejme nase vso odgovornost za njen potek. Te osnovne razlike ostajajo kljub trenutnemu premirju oziroma izsiljenemu umetnemu ravnovesju in bati se je, da se bodo razodele v vsej svoji brutalnosti, če zmanjka Andreottiju podpora v parlamentu.

Glavni vzrok, da se to še ni zgodilo ali da se morda ne bo zgodilo niti v bližnji prihodnosti, je ta, da se tudi vodstvo komunistične stranke boji, da bi moralo ono prevzeti glavno odgovornost za reševanje gospodarske krize, ker niti ono ne razpolaga s čudežno formulo za njeno rešitev. Če bi moralo prevzeti to odgovornost nase, bi moralo za kako daljnoročno rešitev nujno terjati od sindikatov in od vse javnosti še večje žrtve, kot jih terja danes pri svojem polovičarskem in kompromisarskem reševanju krize Andreottijeva vlada, saj je znano, da temeljijo vsi komunistični gospodarski sistemi prav na nizki osebni življenjski ravni v prid investicij v industrijo in gospodarstvo na splošno, hoteč doseči hitrejše gospodarsko rast in vzpon na dolgi rok. To pa bi vznejevoljilo javnost, konkretno volivce, in komunistična stranka bi se znašla v političnih težavah. To bi si lahko prihranila samo s tem, če bi uvedla potem, ko bi se znašla na oblasti, enostranski sistem in »dikta-turo proletariata«; samo v tem primeru bi se ji ne bilo treba bati uvajanja nepopularnih ukrepov in nevolje javnosti, ker bi ji to ne moglo vzeti oblasti. Toda v Italiji so razmere takšne, da si komunistično vodstvo ne more privoščiti takih odločnih in naglih štadijev pri zavzemanju oblasti, tudi če mu morda lebdijo pred očmi. Prisiljeno je — in k temu se je tudi obvezalo — iti po demokratski poti, ki pa je polna ovinkov in zahteva od komunistov res velikega potrpljenja. Toda morda je prišel že tudi Berlin-guer s svojimi kolegi do spoznanja, da je potrpljenje res božja mast. In po tej masti se vendarle drsi naprej.

UMRL JE ALBERT REJEC

V četrtek, 28. oktobra, je v Ljubljani iznenada umrl znani primorski politični delavec in publicist Albert Rejec. Z njegovo smrtjo je Primorska izgubila enega svojih najodličnejših sinov, saj je pokojnik s svojim dolgoletnim delom globoko zaoral v njeno politično, kulturno in družbeno življenje. Albert Rejec je bil sin naših gora, saj se je rodil v Tolminu pred 77 leti. Gimnazijo je študiral najprej v Tolminu, dokončal pa jo je v Šentvidu pri Ljubljani. Po prvi svetovni vojni je nekaj let študiral pravo na padovanski univerzi, a se je že kot visokošolec z vsem svojim mladeniškim ognjem vključil v politično delo ter kmalu po-

stal eden vodilnih političnih ljudi v takratni Goriški in kasneje celotni Primorski.

Bil je tajnik političnega društva Edinost v Gorici ter urednik dnevnika Edinost za Gorico. Takratne fašistične oblasti so seveda kmalu postale pozorne na mladega politika in časnikarja ter spoznale, da je Albert Rejec njihov odločni in brezkompromisni nasprotnik. Albert Rejec je namreč kmalu prišel do spoznanja, da je fašizem smrtni sovražnik slovenskega ljudstva in je bil zato eden prvih organizatorjev oboroženega boja primorskega slovenskega ljudstva proti tedanji črni dikaaturi, in sicer v času, ko se

(Dalje na 8. strani)

Namen je izbrisati Slovence s koroške zemlje

Poročila govore o novem atentatu novonacističnih ali velenemških nacionalističnih elementov na nagrobnik partizanskih bojevnikov za slovensko in tudi avstrijsko svobodo v Komelju blizu Pliberka. Ta atentat pa je samo zadnji člen v dolgi verigi poskusov takih elementov, da bi izbrisali s koroške zemlje in zlasti tudi iz koroške zgodovine sleherni dokaz o vlogi, ki jo je v njej odigralo slovensko koroško ljudstvo. Ti poskusi zanikanja slovenskega deleža v koroški in avstrijski zgodovini niso nekaj novega, ampak segajo že daleč nazaj v koroško in avstrijsko dogajanje, saj trajajo že celo stoletje.

Partizanski spomenik v vasi Komelj je bil napoti novonacistom predvsem zato, ker je pričal, da bivajo tamkaj slovenski ljudje, ki so se med zadnjo vojno borili proti nacizmu in da so tam padli slovenski bojevniki proti hitlerjanski tiraniji in velenemški ideologiji. Ogorčenje je vzbudil v javnosti in je deležen obsodbe s strani oblasti predvsem zato, ker je bil uporabljen pri njem dinamit in ker se je dogodil v tem posebnem trenutku, ko bi avstrijske oblasti zelele prikazati ozračje na Koroškem kar najbolj mirno in vedro, v upanju, da se bo svet tako čim manj zavedel pomena tistega, kar se bo čez osem dni tam dogajalo, namreč štetje manjšine. Zato so hitro razpisale nagrado za tiste, ki bi odkrili oziroma prijavili atentatorje na spomenik v Komelju. Toda v resnici je sklep o izvedbi štetje manjšine veliko hujši atentat na Slovence na Koroškem kot tisti v Komelju, kajti njegov namen, pa naj ga priznajo ali ne, je takorekoč izbrisati Slovence iz koroške zgodovine. Štetje naj bi pokazalo, da obstajajo na Koroškem le še raztresene skupine Slovencev brez teritorialne povezave; konec bi bilo torej govorjenja o dvojezičnem ozemlju na Koroškem. Od strnjene slovenskega ozemlja na Juž. Koroškem v preteklem stoletju, ko so tudi avstrijski statistiki priznavali tam blizu 180.000 Slovencev, so prešli po plebiscitu leta 920 na trditve o jezikovno mešanem ozemlju, zdaj pa bi hoteli prikazati Južno Koroško kot strnjeno nemško jezikovno ozemlje z majhnimi oazami Slovencev.

Vzporedno s tem gre že sto let poskus, da bi popolnoma zatajili delež Slovencev in zgodovinskem dogajanju v Avstriji in na Koroškem. Večina koroških zgodovinarjev se skuša pri prikazovanju koroške in avstrijske zgodovine izogniti omenjanju Slovencev. Če jih že morajo omenjati, jih imenujejo »alpski Slovani«, kar pomeni, da jim odrekajo narodno samobitnost in narodno zgodovino in skušajo prikazati Slovence v Srednjem veku kot neko brezoblično slovensko maso brez etnične identitete in narodne ter politične zavednosti. Taka brezoblična masa pa seveda ni mogla zavestno vplivati na zgodovinsko dogajanje na Koroškem in ni bila sposobna ustvariti lastne države — Karantanije — in ji dati svoje ime ter si izoblikovati svojstvenih državnopravnih institucij in obredov, kot sta npr. ustoličenje karantanskih knezov ali knežji kamen na Gosposvetskem polju, poleg raznih drugih. Zato se mnogi avstrijsko-koroški in nemško-

nacionalistični zgodovinarji trdovrano trudijo, da bi pripisali te državnopravne institucije, obrede in tradicije če že ne Nemcem samim, t.j. Bavarcem, Frankom ali kakim drugim nemškim plemenom, pa vsaj Langobardom, kakim mongolskim Kozakom češ da so se slovenski kosezi razvili iz teh — ali kakemu izmišljenemu ungro-finskemu roparskemu ljudstvu. Posebno prav jim pridejo v tem pogledu Avari.

Žal je tudi precej slovenskih zgodovinarjev nasledilo tem trditvam, ker se zanesejo na temeljitost in objektivnost koroško-nemškega zgodovinskega. Ne zavedajo se, da pritrjujejo s tem, da tudi oni ponavljajo njihove teze, češ da so nekakšni ostanki Keltovali ime karantanski državi in da so bili slovenski kosezi potomci mongolskih kozakov ali Hrvatov turanskega porekla, najhujšim sovražnikom slovenstva na Koroškem in slovenskega naroda nasploh, namreč o-

PROSTOR MLADIH

Prva številka »Jambora«

V rokah imamo prvo letošnjo številko skavtskega mesečnika »Jambor«, ki stopa s tem v šesto leto svojega izhajanja. Izdaja ga seveda organizacija slovenskih skavtov v Trstu s sedežem v ulici Risorta 3 v Trstu. Že lani smo večkrat poročali o tem simpatičnem listu, ki je zrasel kar tako nekako ob strani ostalega slovenskega tiska v Trstu, skoro neopažen od javnosti, kot poljska cvetica na travniku namesto skrbno gojene rože na cvetličnem vrtu. Kakšna je torej prva številka novega letnika?

Seveda je razmnožena na ciklostil kot v prejšnjih letih, vendar vzbudi že na prvi pogled vtis skrbnega urejevanja, tudi v jezikovnem pogledu, in smisla za estetiko. To velja tako za sinjo barvo ovitka, ki bi lahko veljal za simbol sinje barve oči večine slovenske mladine kot za simbol sinjine svobodnega neba in upanja v prihodnost, ki ga čuti mladina. Na uvodnem mestu je objavljen članek »Moji vtisi«, ki ga je napisal skavt, podpisan »Zajček«. V njem opisuje svoje vtise z letošnjega taborenja slovenskih skavtov, to je s 1. slovenskega zamejskega skavtskega jamboreeja v Clautu v Furlaniji. V zanimivo in odkritosrčno napisanem članku opisuje svoje dobre in slabe izkušnje — najslabše je imel z neko mineštro — a prevladale so vendar dobre, ker nazadnje pride do naslednjega zaključka: »Na tem jamboreeju sem spoznal veliko drugih skavtov iz Gorice in Koroške ter mi bo za vedno ostal vtisnjen v spomin.«

Pogumni panda opisuje, kako so funkcionirala takoimenovana »skupna delovanja« na letošnjem jamboreeju. Koroški skavt Maks Domej pa je zapisal v članku »Stojte nam ob strani!« med drugim tole: »Veliko se je že pisalo o tem jamboreeju. Zdi pa se mi potrebno povedati še to, da smo se zbrali tudi zato, ker nas druži ista usoda, da moramo živeti kot manjšina z večinskim narodom. Veže nas ne samo skavtska ideja,

stankom tiste miselnosti in tistih tendenc, iz katerih se je skotil nacizem — ta je bil le politična oblika tega sovraštva — in je nacizem tudi preživel ter se ohranilo do danes. Dinamit je samo eno sredstvo tega sovraštva. Drugo sredstvo je natiskan papir v podobi debelih zgodovinskih knjig, ki vzbujajo na prvi pogled kar najbolj resen videz, a so polne zlobnega obrekovanja in zanikanja slovenske zgodovine, kar pa Slovenci podcenjujemo.

—o—

LETOŠNJI PRIDELEK ŽITA V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanski pridelek žitaric znaša letos 5 milijonov in 980 tisoč ton, kar je za 36 odstotkov več kot lani. To je sporočil zvezni zavod za statistiko. Pridelek pa je še vedno nižji od rekordnega leta 1974, ko je Jugoslavija pridelala 6 milijonov in 300 tisoč ton žita. To je bilo tudi edino povojno leto, ko je pridelek zadoščal potrebam. Potrošnja kruha je namreč zelo močna in Jugoslavija letno potrebuje za kritje lastnih potreb nekaj več kot 6 milijonov ton. Kar manjka, Jugoslavija uvozi v glavnem iz ZDA in Kanade.

temveč tudi ista narodnost, ista borba, ista skrb in bolečina. Zdi se mi, da ta problem sedaj mi na Koroškem občutimo bolj kot drugi zamejski Slovenci. Nemško - nacionalne sile namreč vedno bolj in bolj pritiskajo na slovensko manjšino. Stirinajstega novembra bo uradno ugotavljanje manjšine, proti kateremu pa se je slovenska manjšina odločno uprla, ker bi to bila zanjo smrtna obsodba... Veliko Slovencev je na žalost že klonilo pred pritiskom nemških nacionalistov. Ne moremo jim zameriti, lahko jih le obžalujemo. Veliko se je o teh problemih razpravljalo že na jamboreeju samem (predavanja, osebni pogovori). Čutim se dolžnega — nadaljuje Maks Domej — da izrazim hvaležnost in priznanje vsem, ki sta s takim zanimanjem spoznavali naše probleme. ...Posebej nas tolaži — pa tudi opogumlja — zavest, da v svojem boju nismo osamljeni... V težkih dneh, ki so neposredno pred nami, bomo z gotovostjo vedeli, da z zaskrbljenostjo spremljate naš boj za obstanek. Upam, da si bomo ob prihodnjem srečanju ob stisku rok že lahko rekli: »Hvala Bogu, zdržali smo!«

O jamboreeju pišejo še razni drugi, tako Bistra Lisica, Delavni Gams, ki objavlja rezultate malih olimpijskih iger na jamboreeju, Soča, ki poroča o verskem življenju na jamboreeju, in še kdo. Dobrosrčni jastreb pa začena objavljati spis o obnašanju živali, ki se bo nadaljeval v prihodnjih številkah, isti poroča o razstavi kraških gob v palači Costanzij v Trstu, medtem ko je napisal Kodrasti volk poročilo o izletu na Koroško. Poleg tega najdemo v prvi številki »Jambora« še več drugih člankov, novice in zabavni ktiček ter obvestila in celo slikanico. List se predstavlja tako tudi letos kot prijetno, zabavno, pa tudi resno glasilo slovenske skavtske organizacije na Tržaškem, ki ne zapira oči pred velikimi problemi našega naroda in naših manjšin.

Popravki k regulacijskemu načrtu občine Dolina

Dolinski občinski svet je na svoji seji dne 5. oktobra sprejel več popravkov k splošnemu regulacijskemu načrtu in h gradbenemu pravilniku. Gre predvsem za razne olajšave birokratske narave v zvezi z različnimi manjšimi popravili že obstoječih hiš ali pa za zgraditev manjših kmetijskih skladišč ter prostorov za rejo dvorišnih živali. Po novih določilih za manjša notranja popravila hiš zadostuje županovo pooblastilo, ki se izda v roku 30 dni od vložitve zadevne prošnje, in ne več gradbeno dovoljenje z zadevnim dolgim postopkom in podrobno dokumentacijo. Isto velja za kmetijska skladišča in prostore za dvorišne živali do 50 kubičnih metrov prostornine. Prav tako si bodo lastniki hiš, ki so po obstoječem regulacijskem načrtu vključene v področja, ki niso zazidljiva, lahko izjemoma popravili in povečali število stanovanjskih prostorov do največ 200 m³.

Kar se regulacijskega načrta kot takega tiče, velja omeniti ločitev industrijskega območja, namenjenega produktivnemu procesu, od tistega, ki je namenjeno uskladiščenju petrolejskih izdelkov; prepoved gradnje struktur za uskladiščenje tekočih in plinastih ogljikovodikov, gradnja stanovanjskih hiš ter varnostne razdalje od naftnih hranilnikov. Poseben popravek pa izrecno govori, da SIOT ne bo mogla več graditi novih hranilnikov na preostalem zemljišču, ki je še njegovo.

Za te popravke so se pozitivno izrekli svetovalci vseh političnih skupin. Ni pa takšnega soglasja bilo pri dveh popravkih regulacijskega načrta: ohranitev in uzakonitev kamnoloma nad Borštom ter sprememba zelenega področja nad Puljami pri Domju v področje za vodovodne in električne objekte ACEGATA.

Odločno nasprotovanje svetovalcev Slovenske skupnosti, da se kamnolomu nad Borštom, ki prav v zadnjem času povzroča

velike težave in nezadovoljstvo predvsem Borštanom, omogoči pravna podlaga za nadaljnjo obratovanje (o soglasnem nasprotovanju vaščanov se je občinska uprava lahko prepričala na sestanku, ki ga je sklicala zadnje dni oktobra letos) je utemeljil Glavko Petaros, ki je tolmačil ne samo razpoloženje prizadetih prebivalcev, temveč tudi navedel tehtne higiensko - zdravstvene in varnostne razloge.

Prav tako tehtne nasprotovale razloge je navedel svetovalac Tul v zvezi s spremembo obsežnega zelenega področja v Puljah pri Domju, takoimenovanega področja Bokalovič, v področje za zgraditev vodnih rezervoarjev in električnih naprav za po-

trebe ACEGATA. S tem se dejansko razširi področje v industrijske namene, ki bi ga bilo treba nasprotno skrbeti.

Iz teh navedenih in utemeljenih razlogov so svetovalci Slovenske skupnosti glasovali proti tema dvema spremembama, za pa so glasovali svetovalci KPI in PSI ob vzdržanju KD.

—o—

Za podporo vsem prosvetnim društvom

Na zadnji seji dne 29. oktobra je občinski svet soglasno odobril razdelitev denarnih podpor športnim in prosvetnim društvom. Po tem sklepu bodo prvič deležni priznanja v obliki skromne pomoči tudi mladinski krožki iz Doline, Boljunca, Boršta in Ricmanj. Za takšno ravnanje brez diskriminacij so se dolgo let prizadevali svetovalci SSK in sedaj končno prodrli s svojim stališčem.

T.

SLEPOMIŠENJE

V petek, 29. oktobra, se je sestel tržaški pokrajinski svet. Na seji je prišlo med drugim do odločnega nastopa predstavnikov Slovenske skupnosti, socialistov, komunistov in socialdemokratov v obrambo predloga za ustanovitev slovenskega šolskega okraja.

Pristojni odbornik Sbisà je izjavil, da je pokrajina le dala pobudo za ustanovitev posebnega delovnega odbora strokovnjakov, ki je izdelal hipotezo razmejitve šolskih okrajev v naši pokrajini. Služila naj bi kot osnova za razpravo v vseh pristojnih krajevnih organih. Hipotezo, ki kot znano ne vsebuje slovenskega šolskega okraja, so izročili tudi deželi, ki je pristojna za posredovanje zadevnega mnenja osrednjim državnim oblastem. Deželni odbor je že pripravil predlog, o katerem bo razpravljala tretja deželna svetovalska komisija. Sbisà se v svojem pojasnjevalnem posegu seveda ni mogel izogniti omembi, da so okoliške občine in številne konzulte tržaške občine zahtevale uresničitev slovenskega šolskega okraja.

Nastopil je še predsednik Zanetti, ki je izrazil mnenje, da bi se morala tržaška pokrajina izreči tudi o tem problemu.

Svetovalac Slovenske skupnosti Brezigar je obžaloval, da se kljub vsemu pokrajina še ni izrekla o političnem vprašanju slovenskega šolskega okraja, neglede na samo tehnično izvedljivost. Skupno s socialistom Volkom je zahteval razpravo v pokrajinskem svetu. Komunist Spadaro je med drugim izjavil, da je po njegovem ustanovitve samostojnega slovenskega okraja možna brez popravkov besedila pooblaščenih odlokov.

O nujnosti samostojnega okraja se je izjavila vsa slovenska javnost. V obrambo te zahteve je vložila vse svoje dragocene sile. Nobena politična stranka ustavnega loka se ni izrekla proti temu. Sindikat slovenske šole in pokrajinska tajništva vsedravnih sindikalnih zvez se tudi zavzemajo za pozitivno rešitev tega vprašanja. Za slovenski okraj so se izjavile okoliške občine. Nedvoumno so se izrekle zainteresirane konzulte tržaške občine, katerim je pokrajina posredovala v pretres že omenjeni predlog. Spomnimo samo na obsežno razpravo v sve-toivanski konzultu, na območju katere so vse slovenske višje šole. Za okraj so se tu izrazili predstavniki vseh strank in predstavniki vseh šol, vključno italijanskih. Prišlo je do dveh javnih demonstracij po mestnih ulicah. Zanetti in Sbisà bosta vendarle končala slepomišiti in se zavzela odgovorno in odkrito za rešitev tega problema? Nima smisla organizirati mednarodnih manjšinskih konferenc in se zapirati pred najosnovnejšimi zahtevami slovenske narodnostne skupnosti, še zlasti če jih podpirajo, vsaj na papirju, vse stranke ustavnega loka. Enotna podpora bi samo služila manjšinskemu enobarvnemu demokrščanskemu odboru na tržaški pokrajini. Ali gre morda za preostanek oholega oblastvenega pristopa, katerega si lahko v današnjih dneh lahko privoščita le še do manjšine?

—o—

Izšla je nova številka »Svedra«, ciklostilizirane »glasila Slovenske izvenparlamentarne opozicije«.

Odločen nastop v korist slovenske šole

V petek, 29. oktobra, je bila po vsej Italiji stavka šolnikov, katero so oklicale sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL za novo delovno pogodbo in uresničitev splošne šolske preosnove.

Na deželni ravni je stavko tokrat oklical tudi Sindikat slovenske šole. Na zborovanju pred slovenskim učiteljskim »A. M. Slomšek« pri Sv. Ivanu so spregovorili tajnik sindikata prof. Škerlj, predstavnik vsedravnih sindikalnih zvez in predstavnica dijakov. Vsi so poudarili nujne osnovne zahteve slovenske šole, kot sta med drugim ustanovitev posebnega slovenskega šolskega okraja in pouk v slovenščini v Beneški Sloveniji ter Kanalski dolini.

Na zborovanju so udeleženci odšli v sprejeto do sedeža deželnega odbora. Tu jih je sprejel šef kabineta. Odšli so nato do sedeža deželnega sveta, kjer jih je sprejel predsednik Pittoni. Pittoni je med drugim

izjavil, da je predsedstvo že prejelo predlog deželnega odbora o razmejitvi šolskih okrajev, v katerem pa ni omembe o slovenskih šolskih okrajih. Pittoni je izrazil mnenje, da je razprava o tem problemu v deželnem svetu nujna.

— o —

V okviru razstavne dejavnosti SPD TABOR (Opčine) bo od 6. do 14. novembra 1976 razstavljal v Prosvetnem domu Jože Cesar.

Ob odprtju bo slikarja predstavil Robert Hlavaty. Odprtje bo v soboto ob 20. uri. Slikarjevo delo bo dopolnil kratkometražni film o ljudski kulturi. Razstava bo odprta vsak dan od 18. do 20. ure, ob nedeljah od 9. do 12. in od 16. do 20. ure.

V soboto, 13. nov. ob 20.30 bo v Prosvetnem domu predavanje »Potresi in njihovi vzroki«. Sodelovali bodo dr. Ivo Sosič, dr. Peter Suhadolc, Angel Vremec. Vljudno vabljeni.

Na naših pokopališčih počivajo številni zaslužni možje

Tudi letos so na Goriškem na praznik Vseh svetnikov očistili pokopališča in jih okrasili z rožami, Slovenci pa so se še posebej spomnili padlih za svobodo s tem, da so uredili in okrasili spomenike narodno-osvobodilnega boja. V ponedeljek popoldne je bilo pred pokopališči opaziti veliko številno avtomobilov, na grobovih pa polno ljudi. Že dopoldne so bile po slovenskih vaseh komemoracije pred spomeniki padlim, na katerih so polagali vence in peli priložnostne pesmi. Pomembnejša slovesnost je bila v ponedeljek dopoldne na goriškem pokopališču pred grobnico žrtev nacifašističnega nasilja. Zalostinke je pel moški zbor »Oton Župančič« iz Standreža, predstavniki različnih organizacij in generalnega konzulata SFRJ iz Trsta pa so položili vence. Slovesnosti so prisostvovali tudi predstavniki Zveze borcev iz Nove Gorice. Istega dne je generalni konzul SFRJ v Trstu Ivan Renko polo-

žil venec na kostnico v Gonarsu, kjer je med zadnjo vojno umrlo veliko slovenskih internirancev. Tudi tega polaganja vencev so se udeležili zastopniki Zveze borcev iz Nove Gorice, žalne pesmi pa je pel Briški oktet.

Na dan Vseh svetih popoldne se je na naših pokopališčih po običajnih cerkvenih obredih pričelo blagoslavljanje grobov. Še posebej slovesno je bilo na glavnem goriškem pokopališču, kjer je bila sveta maša, med katero so zapeli tudi nekaj slovenskih pesmi. Oglede goriškega pokopališču ni zanimiv samo na ta dan, ko se spominjamo naših rajnih, temveč ob vsakem času, saj na njem počivajo mnogi znani in zaslužni

slovenski možje. Naj na prvem mestu omenimo pisatelja Franca Erjavca (1834-1887), odvetnika in politika Karla Lavriča (1818-1876), glasbenika Lojzeta Bratuža, ki je umrl leta 1937 po daljšem trpljenju zaradi zastrupitve s strojnim oljem, ki so mu ga dali piti fašisti, na istem pokopališču so pokopani tudi glasbenik Mirko Filej, dr. Jože Bitežnik, profesor Rado Bednarik, Dušan Černe in drugi. Na bližnjem štandrežkem pokopališču počivata oče slovenskega šolstva na Goriškem dr. Anton Gregorčič in pisatelj Andrej Budal. Pevmski agronom in strokovni pisatelj dr. Josip Rustja, na italijanskem delu mirenskega pokopališča pa poslanec v rimskem parlamentu in nekdanji glavni urednik Novega lista dr. Engelbert Besednjak. Prav bi bilo, da bi tudi naša najmlajša generacija spoznavała delo teh ljudi in se jih spominjala tudi z obiski krajev, kjer počivajo njihovi zemeljski ostanki

Kratke z Goriškega

Gradnja nove šole v Steverjanu lepo napreduje. Prišli so že do strehe, sedaj pa se bodo pričela notranja obrtniška dela.

Tudi letos bo izšel tradicionalni Trinkov koledar za leto 1977, ki ga bo tiskala tiskarna Budin iz Gorice. V prodajo pa bo prišel ob koncu leta.

V Novi Gorici je bil prejšnji teden kongres jugoslovanskih anesteziologov, na katerem so sodelovali tudi zdravniki iz Vidma. Udeleženci kongresa so v petek obiskali videmsko bolnišnico.

Prejšnji teden se je na županstvu v Gorici sestala komisija sestavljena iz zastopnikov občinskih uprav v Gorici in Novi Gorici. Na sestanku so razpravljali o gospodarskem sodelovanju in blagovni izmenjavi, še posebej v luči osimskega sporazuma, posebno pozornost pa so posvetili tudi bodočima mejnima prehodoma v Standrežu in v Škabrijelski ulici.

Spominska plošča bratom Kožlinom v Biljani

V nedeljo, 24. okt. je Klub starih goriških študentov odkril v Biljani v Goriških Brdih spominsko ploščo dvema domačinoma, Izidorju (1881-1922) in njegovemu bratu Ignacu Kožlinu (1878-1955). Oba brata sta se v Biljani udejstvovala kot organista in pevodja, mlajši Ignac pa se je poskušal tudi v skladanju, predvsem za pevske zборе. Bil je aktiven tudi v povojnih letih in po raznih briških vaseh učil petje ter prirejal spevoigre. Izidor Kožlin je bil za svojega življenja duša biljanske čitalnice »Lipa«. Oba brata sta torej primer glasbenika, ki sta v težkih časih fašističnega raznarodovanja s slovensko pesmijo krepila narodno zavest.

Slavnostni govor na nedeljskem odkritju spominske plošče je imel Tomaž Pavšič, slo-

Na Goriškem že več let opazamo, da število vpisanih v slovenskih šolah vseh vrst in v otroških vrtcih iz leta v leto raste. Še leta 1970 je slovenske šole v tej pokrajini obiskovalo okrog 500 učencev in dijakov, v letošnjem šolskem letu pa jih je kar 1379, lani jih je bilo 1311. Otroške vrtce obiskuje 328 otrok (lani 316), osnovne šole 553 (lani 555, torej rahel, vendar nebitven padec), srednje šole pa 498 dijakov (lani 440). To je vsekakor zelo pozitivno dejstvo, ki pa se po našem mnenju ne odraža dovolj v gospodarski, kulturni in politični krepitvi slovenske manjšine. Menimo namreč da je prisotnost številnih izobražencev in strokovnjakov, ki so po vojni izšli iz naših šol, vse premalo zaznavna v našem javnem življenju. Tj bi morali v različnih slovenskih organizacijah in društvih bolj krepko poseči z novimi idejami in načini dela. Opažamo tudi, da se veliko slovenskih izobražencev po končanem univerzitetnem študiju zaposli na šolah. premalo pa je zanimanja za samostojne poklice, kot so na primer zdravniki, odvetniki ipd., zelo malo pa je tudi samostojnih gospodarskih pobud. Slovenska narodna skupnost ne sme namreč postati

vesnost pa je vodil in povezoval predsednik Kluba starih goriških študentov Franc Gorkič. Šolarji so recitali pesmi dveh briških rojakov, Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta, kulturni program pa je poživil še Komorni zbor iz Nove Gorice pod vodstvom Štefana Maurija. S to slavnostjo klub zaključuje svojo letošnjo dejavnost odkrivanja spominskih plošč pomembnim možem naše preteklosti.

V nedeljo, 24. oktobra, je v Katoliškem domu v Gorici nastopila farna mladina iz Sentjanža na Koroškem, ki je odigrala škofjeloški pasijon. Gostovanja se je udeležil tudi tamkajšnji župnik Jožef Vošnjak, ki je pred leti služboval tudi na Goriškem.

Stalna rast slovenskih šol na Goriškem

Na Goriškem že več let opazamo, da število vpisanih v slovenskih šolah vseh vrst in v otroških vrtcih iz leta v leto raste. Še leta 1970 je slovenske šole v tej pokrajini obiskovalo okrog 500 učencev in dijakov, v letošnjem šolskem letu pa jih je kar 1379, lani jih je bilo 1311. Otroške vrtce obiskuje 328 otrok (lani 316), osnovne šole 553 (lani 555, torej rahel, vendar nebitven padec), srednje šole pa 498 dijakov (lani 440). To je vsekakor zelo pozitivno dejstvo, ki pa se po našem mnenju ne odraža dovolj v gospodarski, kulturni in politični krepitvi slovenske manjšine. Menimo namreč da je prisotnost številnih izobražencev in strokovnjakov, ki so po vojni izšli iz naših šol, vse premalo zaznavna v našem javnem življenju. Tj bi morali v različnih slovenskih organizacijah in društvih bolj krepko poseči z novimi idejami in načini dela. Opažamo tudi, da se veliko slovenskih izobražencev po končanem univerzitetnem študiju zaposli na šolah. premalo pa je zanimanja za samostojne poklice, kot so na primer zdravniki, odvetniki ipd., zelo malo pa je tudi samostojnih gospodarskih pobud. Slovenska narodna skupnost ne sme namreč postati

samezadostna, mora se odpirati navzven in se zavedati, da je njen razvoj in obstoj odvisen tudi od gospodarske krepitve.

Glede šolskih stavb se v letošnjem šolskem letu v Gorici ni premaknilo dosti na bolje. Stavbe, ki jih je že pred prvo svetovno vojno zgradil dr. Anton Gregorčič, to je Novi dom, Šolski dom in Mali dom, so morale slovenske šole, ki so bile v njih nastanjene vsa povojna leta, izprazniti. Kot smo že poročali, so nižja srednja šola »Ivan Trinko«, klasična gimnazija - licej »Primož Trubar« in učiteljske »Simon Gregorčič« našli začasno zavetje v ogromni stavbi bivšega semenišča v ulici Alviano, trgovski zavod »Ivan Cankar« pa je ostal v dosedanjih prostorih v ulici Vittorio Veneto. Tako bo ostalo do takrat, dokler goriška občina ne bo našla trajnejše rešitve z obnovo starih ali gradnjo novih stavb, ki so slovenskim šolam v Gorici krvavo potrebne.

— o —

LOVSKO SREČANJE V JAMLJAH

Društvo slovenskih lovcev Julijske krajine »Doberdob« je priredilo v četrtek, 4. novembra, v gostilni Soban v Jamljah prvo lovsko srečanje. Udeležilo se ga je veliko število slovenskih lovcev, kar pomeni, da je zamisel o ustanovitvi slovenskega lovskega društva bila zelo posrečena. V Jamljah je bila ta dan v gosteh delegacija Lovske zveze Slovenije, ki jo je vodil predsednik Alojz Briški.

Predsednik Društva slovenskih lovcev Evgen Pahor je v svojem govoru obrazložil razloge, zaradi katerih je bilo društvo ustanovljeno, pri čemer je naglasil, kako so slovenski lovci iz naše dežele prepričani, da bodo dosegli enakopravnost v posameznih lovskih federacijah in loviščih le, če se bodo organizirali, se med seboj povezali ter postali aktivni člani novega društva. Zbrane slovenske lovce je v imenu Lovske zveze Slovenije pozdravil predsednik Alojz Briški, ki je med drugim naglasil, da je zveza pripravljena nuditi društvu slovenskih lovcev v zamejstvu vso moralno pomoč. Srečanja se je udeležil tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Ivan Renko.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka revije »Cerkev v sedanjem svetu«

Osnovna tema nove številke revije »Cerkev v sedanjem svetu« je apostolat družine, o čemer pravi Gašper Rudolf iz Nove Gorice v uvodniku »Zakon, družina in prenova«: »S to številko naše revije smo se želeli vključiti v razpravljanje o nekaterih vprašanih predzakonske in zakonske ter družinske pastorale. Pazljivejši bralec bo našel tudi nekaj predlogov, ki so nedorečeni. Če potrebuje pastora drugi zakramentov tehten in dolgotrajnejši premislek, velja to za sveti zakon še v posebni meri. ... Za naše pastoralne razmere je nemara značilno — nadaljuje uvodnik — da se vračamo neposredno k »Veliki temi« šele po štirih letih. S tem ni rečeno, da smo vsa štiri leta spali, vendarle pa razkriva že ta razpon štirih let nemajhno pastoralno zadrego. Vemo, da moramo nekaj narediti, če hočemo svoje delo presukati v družinski ključ, po drugi strani pa se tolažimo, da nam to in ono še vedno uspeva brez domiselnejših praktičnih izbir. Pastoralni opazovalci nas vedno glasneje opozarjajo, naj bolj upoštevamo, kako živijo današnji zakonci in družine v socialni in kuturni stvarnosti, ki je zelo različna

DELOVANJE V NOVEMBRU NEMŠKEGA KULTURNEGA INSTITUTA

V ponedeljek, 8. t. m., bodo odprli v galeriji Nemškega kulturnega instituta v ulici Coroneo kolektivno razstavo 12 tržaških umetnikov. To so Bertini, U. Cara, Caramori, Cornachin, Giordani, Iacobi, Moretti, Pisani, Ponte, Sivini, Steidler, Vecchiet. Med njimi pogrešamo slovenske tržaške umetnike. Upamo, da niso bili izpuščeni iz kakega oportunitizma hote.

V torek, 9. t. m. ob 20.30 bodo predvajali v Nemškem kulturnem inštitutu nemški film »Alice v mestih«.

V sredo, 10. t. m. ob 16.30 bo tam 24. zasedanje metod. - didakt. delovnega krožka učiteljev nemščine v naši deželi.

V četrtek, 11. t. m. ob 21.00 bo koncert flavtista Karla Bernharda Sebona, enega najboljših umetnikov na tem glasbilu. Na sporedu bodo skladbe številnih skladateljev, med njimi Bacha, Debussyja, Jungka in Kelemena.

V torek, 16. t. m. ob 20.30 bodo predvajali nemški film (filmi so vedno podnaslovljeni v italijanščini) »Posurovelost Franza Bluma«.

V četrtek, 18. t. m. ob 20.30 pa bo na sporedu film »Maščevanje Line Braake«.

—o—

GLASBENA MATICA — TRST
Koncertna sezona 1976 - 1977

Drugi abonmajski koncert

V soboto, 13. novembra 1976 ob 20.30 bo nastopil v Kulturnem domu v Trstu

Komorni orkester
»PRO MUSICA«

Rezervacije, prodaja vstopnic v pisarni Glasbenematice (Ul. R. Manna 29, tel. 418-605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

od včerajšnje. Včerajšnje pa je še prisotno oziroma je staro komaj nekaj let in ga ne merimo več z desetletji! Kaj se pravzaprav dogaja z zakonci in družino, nam danes nihče ne more do kraja povedati. Zato smo nujno v nevarnosti, precejšnjih zakasnitev. Življenje zakonske in družinske skupnosti je tako pogojeno po tehnološkem razvoju, po dinamiki sodobne družbe in oblikovalni moči sredstev obveščanja, zlasti reklame, da moremo komaj slutiti, kaj se znotraj teh skupnosti dogaja. Nekaj vemo, marsikaj slutimo, do najglobljih premikov pa se težko dokopljemo in jih še težje upoštevamo, pa naj gre za najvišje ali najbolj banalne motive, ki ljudi povezujejo, krešejo, tarejo in razdvajajo... Heidegger je nekoč opredelil zakon in družino kot življenjski podvig. Pastoralna zakona in družine bi morala biti prav tako podvig vse Cerkev na Slovenskem, če bi hotela postati sogovornica krščanskih zakoncev in družin. Gašper Rudolf zaključuje svoj uvodnik z besedami: »Če ne zmoremo podviga, smo želeli vsaj sooblikovati ozračje premika z vsemi, ki si toliko prizadevajo na tem področju pastorale«.

O tej temi potem razpravljajo še Anton Strle, Miha Žužek, že omenjeni avtor uvodnika Gašper Rudolf, Ljubo Marc, Janez Jenko, V. K. — pod tema začetnicama se je javila k besedi neka žena in mati (menimo, da bi bili morali vprašati za mnenje in njihove probleme več zakoncev), Vital Vider, Janko Škraban, Kolja Stolcar in Štefan Steiner. Zanimiv je komentar Rafka Valenčiča ob izidu obrednika svete poroke: z določenega, tako z verskega kot jezikovnega stališča pa je še bolj zanimiv članek Marijana Smolika »Psalmi v slovenskem molitvenem bogoslužju«, nanašajoč se na slogovne, jezikovne in druge spremembe v novem slovenskem besedilu psalmov v prvi knjigi slovenskega bogoslužnega molitvenika. Menimo, da je popravljanje psalmov z namenom, da bi bili lažje razumljivi, hudo tvegana zadeva, posebno če bodo ljudje odkrili, da zveni psalm v izvorni obliki drugače kot v njihovem molitveniku. Vprašanje je tudi, če se take spremembe res posrečijo brez sodelovanja bibličista, t.j. strokovnjaka za razlago

izvirnih svetopisemskih besedil, ker avtor sam priznava, da so takega strokovnjaka pogrešali. Že pri jezikovnem posodobljanju raznih drugih molitev v zadnjih letih se je pokazalo, da se tu navadno popuša modnim besedam na račun izvornih pomenov, kot npr. v znanem molitvenem reku »Bog nebeških čet«, kjer je bila uporabljena ta zadnja beseda »čet« zaradi rime z besedo svet, namesto nekdanjega rekla »Bog nebeških trum«, toda pod Bogom nebeških čet si mora kristjan nujno, čeprav podzavestno predstavljati nekakega militarističnega Boga, medtem ko je pomenila stara slovenska beseda truma (trume), ki je najbrž prišla v slovenščino iz gotskega jezika kot še toliko drugih slovenskih molitvenih besed, morda z arijanskimi gotskimi misijonarji, predvsem »moč«, torej »Bog nebeških moči«, kar je veliko bolj v skladu s pojmovanjem krščanskega Boga in sil, katerim vlada. Izogibati se je treba tudi gostobesednosti in poenostavljanju.

Naj še omenimo, da piše Jože Krošl o življenjski Cerkev v industrijski družbi in v ateističnem družbenem redu, Franc Puncer pa o potrebnosti župnijskih kartotek.

—o—

Ob jubileju pesnika Biagia Marina

Že več kot tri mesece je tega, kar je obhajal pesnik Biagio Marin 85-letnico. Rojen je bil 29. junija, na praznik apostolov Petra in Pavla. Ni treba niti omenjati, da je doma iz Gradeža, saj je znan po vsej Italiji, pa tudi zunaj nje kot pesnik svojega domačega mesta Gradeža — in ne samo to: izbral si je svoje domače bejaško narečje za podobo svoje poezije. Bil je prvi, ki je v modernem času povzdignil to malo razširjeno, a lepo narečje v jezik umetne poezije na najvišji ravni. Kot rojen pesnik z izbrušenim jezikovnim in estetskim čutom je spoznal čudovito melodioznost in mehko tega narečja, ustvaričenega kot nalašč za pesmi.

Življenjski boj je zahteval, da je moral preživeti velik del svojega dolgega življenja zunaj svojega rodnega mesta — med drugim je bival dolga leta v našem mestu, dve leti kot profesor, precej let pa kot arhivar in knjižničar v zavarovalnici Assicurazioni generali. Poleg tega je sedemnajst let vodil kot ravnatelj literarno sekcijo tukajšnjega Kulturnega in umetniškega krožka, pri čemer je imel priložnost

(Dalje na 8. strani)

Borštnikov prstan Radu Nakrstu

V Mariboru že več let prirejajo Borštnikovo srečanje, ki je postalo stičišče slovenske gledališke ustvarjalnosti. Vsa slovenska gledališča nastopajo z najboljšim delom pretekle sezone. Poleg nagrad za vsakoletne stvaritve na dramskem polju, podelijo tudi najvišje priznanje za slovenskega dramskega umetnika, odličje zlatega Borštnikovega prstana.

Letos je za svoje življenjsko delo prejel Borštnikov prstan član Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, Rado Nakrst. Povsem zaslužno se je pridružil vrhunskim slovenskim umetnikom, ki so bili doslej nagrajeni. Pristopil je v idealni krog Elvire Kraljeve, Vladimira Skrbinška, Arnolda Tovornika, Mire Danilove in Slavka Jana.

Utemeljitev strokovne komisije ugotavlja med drugim, da je Rado Nakrst razdal svoje umetniško ustvarjanja skozi več kot 50 let na črti Trst, Ljubljana, Maribor. Obsežno govori o najrazličnejših Nakrstovih igralskih stvaritvah. Ni jih bilo malo, saj je izoblikoval okrog 380 vlog od teh pri nas po vojni kar 147. Njegovo igranje je esejistično predstavil Vladimir Bartol. Pozna pa ga predvsem hvaležna tržaška publika, saj je znal vedno s svojo izvirno umetniško ustvarjalnostjo vzpostaviti prisrčen stik z gledalci, katerega zmorejo le vrhunski umetniki. Nagrajencu iskreno čestitamo.

—o—

Izšla je prva številka mladinske revije »Galeb«, ki je bogato ilustrirana.

Socialni kotichek

Nove pobude v Gradežu

Nova pobuda v korist ostarelih in umsko prizadetih se je te dni sprožila v Gradežu. Na pobudo tržaške sekcije A.A.I. (Uprave za skrbstveno dejavnost v Italiji in svetu) so v Gradežu organizirali letovanje za 40 ostarelih Tržčanov, med katerimi jih je 15 prišlo iz tržaške umobolnice. Z vključitvijo umsko prizadetih so pobudniki hoteli tudi sprožiti ponovno vključevanje teh izobčenec v družbo. Počitnice v Gradežu torej ne predstavljajo samo funkcionalne usluge za ostarele na splošno, temveč tudi detravmatizacijo za umsko prizadetega med življenjem v umobolnici in socialnim tkivom. To spada v predpripravo v pričakovanju, da prizadetega prevzame dokončno v oskrbo služba za pomoč bolnikov na domu, ki v Trstu že deluje. Na ta način so postavili na noge neke vrste »zaščitne skupnosti« za bivanje goste občinskega zavetišča in bivše paciente umobolnice.

Ustanova, ki bo upravljala te pomembne socialne storitve, je že vključila v svoje programe rekonstrukcijo občinskega zatočišča »Gaspere Gozzi« v Trstu, ki ga bodo preuredili v središče za socialno pomoč. Tako bodo socialni delavci imeli na razpolago nadaljnje sredstvo za ponovno usposabljanje umsko prizadetih, ki se lahko vračajo v skupnost, potem ko so si spet pridobili lastno identiteto in psiho-fizično avtonomijo. Ustanova AAI, ki spada v pristojnost notranjega ministrstva, je v celoti prevzela

upravo omenjene službe in — kot je poudaril odgovorni funkcionar dr. Contini — bo še dalje uresničevala tiste pobude, zaradi katerih je tržaško mesto doseglo vodilno vlogo na področju psihiatrične oskrbe ostarelih. Počitnic v Gradežu se je letos udeležilo 360 ostarelih gostov, ki so na letovišču ostajali po izmenah vsak 20 dni. Tej pobudi se je letos pridružila tudi tržaška občinska uprava.

—o—

POVIŠANJE PODPORE DELAVNIM INVALIDOM

Tehnični odbor za pomoč velikim delovnim invalidom ustanove I.N.A.I.L. je na seji 3.3.1976 sklenil povišati podporo odlikovancem, ki nosijo častni oznaki »delovni invalid« in »veliki delovni invalid«.

Glavno ravnateljstvo ustrove INAIL je sporočilo, da je podpora, ki jo predvideva zgoraj omejeni sklep, povišana:

od 20.000 na 40.000 lir za invalide, odlikovane s častno oznako »delovnega invalida«;

od 30.000 na 60.000 lir za velike invalide odlikovane s častno oznako »velikega delovnega invalida«.

Čas, ko postane ukrep učinkovit, sovpada z datumom slavnostnega obreda ob »Dnevu delovnega invalida« 1976.

—o—

HVALEŽNICA

V slovenskih cerkvah na Tržaškem so obhajali preteklo, t.j. zadnjo nedeljo v oktobru hvaležnico, po starodavni tradiciji. To je hvaležnica Bogu (molitev) za dober pridelek. Kraški Slovenci so morda edini med vsemi Slovenci, kjer se je še ohranila ta stara pobožna šega, ki pa jo poznajo tudi razni drugi zahodni narodi, zlasti Angleži in Američani, pa tudi Nemci. Slovenske župnije so spomnile vernike na ta dan tudi z lično razmnoženo tiskovino na 4 straneh.

KAJ JE SOWETO

Svetovna občila so zadnje tedne mnogokrat omenjala črnsko naselbino Soweto pri Johannesburgu, kjer je bilo središče črnskih nemirov in protestov, pri čemer je bilo mnogo demonstrantov ubitih, še mnogo več pa ranjenih, skupno nad tisoč. Toda kot navadno, so se tudi tokrat poročila omejila na gola dejstva, v bistvu samo na število ubitih in ranjenih, ne da bi prikazala okoliščine in okolje, v katerih so se razvijali dogodki. To je pripisati poročevalskemu stilu tiskovnih agencij, ki skušajo pri vsaki novici zaradi varčevanja s prostorom in seveda zaradi čim manjših stroškov podati samo »bistvo«, pri tem pa pravo bistvo dogodkov navadno sploh prezrejo ali izpustijo; poleg tega, da mnogokrat niti časniki ne poznajo podrobnosti in okolja, v katerem so dogodki dozoreli. Vidijo samo posledice, ne pa vzrokov.

Soweto ni nikaka beseda iz kakega črnškega jezika v južni Afriki, ampak je sestavljena iz začetnih zlogov angleških besed Southern - West Town, torej »Južnozahodno mesto«. To je črnsko satelitsko mesto v bližini Johannesburga, glavnega industrijskega središča v Južni Afriki. Soweto je mesto za črne delavce, ki delajo v Johannesburgu in okolici, ima okrog milijon prebivalcev, samih črncev, in je sploh največje črnsko mesto na svetu. Tudi mestna policija je črnska. Mesto so začeli graditi po zadnji vojni, ko se je začela »industrijska eksplozija« v Južni Afriki. Vsak črnski delavec, Bantu, ki je delal vsega skupaj vsaj deset let na »belem« področju, si lahko kupi hišo v Sowetu za ceno 600 randov (približno 600.000 lir). V to ceno je za-

popadena čedna, enodružinska hiša z vrtom, ne pa zemljišče, ki ostane državna last. Lahko pa vzame hišo tudi samo v najem. Mesto je sestavljeno iz večjega števila posameznih naselbin sredi zelenja.

V mestu pa ni videti samo delavskih hišic, ampak tudi že vile, saj zaslužijo nekateri črnci, npr. zdravniki, že lepe vsote. Ti so se popolnoma prilagodili »belemu« načinu življenja. Črnske trgovine, hotelji in gostišča pa vplivajo na evropskega obiskovavca še precej zanemarjeno, ker črnci še ne razumejo nujnosti dela in delajo — kadar niso k temu prisiljeni, kot npr. v industriji — pač pa samo takrat, kadar se jim zljubi. Na snago ne dajo bogve kaj, toda mesto vendarle vpliva na splošno ugodno in urejeno ter čisto. Črnska policija in črnski mestni svet skrbita za red, mir in snago na cestah. Policija je odločno zatrla oziroma spravila v znosne meje kriminal (nočne roparske napade v temnih zelenih pasovih, ki ločijo posamezne naselbine itd.). Pred časom so uvedli javno razsvetljavo tudi na takih samotnih poteh. V mestu je športni stadion za 60.000 ljudi in vse druge potrebne ustanove in naprave, kot npr. elektrarna. Precej je cerkva, ker je v mestu 246 raznih verskih skupnosti in sekt ter nadsto »čarovnikov«.

Značilno je, da so črnski nemiri proti beli vodilni plasti v Južni Afriki niso začeli med tistimi črnci, ki živijo v najslabših razmerah, ampak med tistimi, ki živijo najbolje in uživajo vsaj upravno avtonomijo. To vnovič potrjuje, da je potrebna za upor že določena samozavest, temelječa na vsaj minimalni blaginji in politični avtonomiji.

RAZPUŠČENA VSEDRŽAVNA USTANOVA ZA VARSTVO MATERE IN OTROKA

Vsodržavna ustanova za varstvo matere in otroka (O.N.M.I.) je bila odpravljena dne 31. decembra 1975 v skladu z določili zakona št. 608 z dne 23. decembra 1975.

Funkcije razpuščenega organizma so od 1. januarja 1976 naprej prenešene na dežele in na manjše krajevne ustanove (pokrajine, občine).

Funkcije mednarodnega značaja, ki jih je že vršila O.N.M.I., ostanejo pridržane državi in jih vrši ministrstvo za zdravstvo.

V pristojnost dežel spadajo upravne funkcije načrtovanja in usmerjanja kot tudi pravica nadzorstva nad javnimi in zasebnimi ustanovami za pomoč in varstvo matere in otroka.

Vrh tega bodo morale dežele urediti z zakonom izvrševanje prenešenih funkcij, kar zadeva zdravstvene in podporne usluge. Pokrajine bodo skrbele za pomoč nosečnicam in revnim materam, ter revnim in nenormalnim otrokom. Nudile jo bodo tudi mladim ljudem, ki so zašli na kriva pota.

Pospeševati bodo morale seznanjanje širokih ljudskih slojev s predpisi higiene, ki se jih mora držati mati pred rojstvom otroka, in s predpisi otroške higiene ter organizirati protituberkulozno profilaktično dejavnost v zaščito otrok ter boj proti otroškim boleznim.

Te naloge so doslej opravljali odbori O.N.M.I. Končno bodo občine izvrševale upravne funkcije, ki se tičejo otroških jasli ter občinskih svetovalcev.

Za vsa podrobna nadaljnja obvestila in brezplačno pomoč za vložitev zadevnih prošenj se lahko obrnete na patronat EPACA, Trst, ul. Roma 20, tel. 38100.

ŠAH

Rimska tema je nekaj resnega: je tema problemskega šaha, katera nosi to ime samo zato, ker se je, sicer Nerimljanu in Neitalijan, slučajno porodila v Rimu. Dobro veste, da se defnicijam v tej rubriki načelno izogibamo, da pa smo radodarni s primeri. Današnji je poenostavljena (in s tem poplitvena) Troickega študija na rimsko temo.

BELI: Kb6, Sd7, Sh4, a6

ČRNI: Kb1, Th7

Beli na potezi zmaga.

Načrt črnega: dati trdnjavo za belega kmeta (oba bela skakača belemu ne zadoščata za zmago). Načrt belega: preprečiti načrt črnega. Sredstva črnega: nadzorstvo osme vrste s trdnjavo; šahi s trdnjavo. Protisredstva belega: zapreti osmo vrsto s skakačem; lastnega kralja pokriti s skakačem pred šahi. Na prvi pogled se zdi nemogoče, da bi beli skakač opravljal obe nalogi, ne da bi ob tem prišlo do remija zaradi ponavljanja potez. Na prvi pogled se tudi drugi beli skakač (Sh4) zdi odrezan od bojišča. Kako je v resnici?

1. a7 Th8, 2. Sb8 Th6+

Do sem je vse jasno. Kaj pa sedaj?

A) 3. Sc6 Th8 s ponavljanjem potez.

B) Umik z belim kraljem po b-liniji naleti na večni šah.

C) Oddaljevanje belega kralja od b-linije dopusti črnemu, da v pravem trenutku prenese trdnjavo na a-linijo.

Ko da slišimo milo tožbo belega: »Ah, joh inu gurje!« (Če je v njej duhovičenje ali slab jezik, naj se gojitelji primorskega leporečja lotijo njenega avtorja, Janeza Svetokriškega!). Prehitro si javkal:

3.Kb5!! Th5+, 4. Sf5!! Tf5+., 5.Kb6 Tf6+, 6. Kc7 (polje a8 nadzoruje skakač Sb8) 6... Tf7+, 7.Sd7! Črni se vda.

Šele zaključna poteza nam pojasni skrivnostno žrtve skakača v 4. potezi (rimsko temo): črna trdnjava ne more na c8; ko bi bila brez omejenih žrtve ostala na h-liniji, bi sedaj lahko šla na h8.

—o—

AVTOMOBILSKA PROIZVODNJA V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanska avtomobilska proizvodnja je v letošnjem avgustu zabeležila za 7,9 odstotka prirastek v primerjavi s istim mesecem lani. V prvih osmih mesecih letos je proizvodnja narasla za 2,2 odstotka.

Zavodi Crvene zastave v Kragujevcu so lani dali na trg 142 tisoč osebnih vozil in 6 tisoč trgovskih. V skladu z načrti naj bi letošnja proizvodnja dosegla 167 tisoč osebnih vozil in 8 tisoč trgovskih. Izvoz bi moral znašati v celoti 20 tisoč vozil.

V zvezi s proizvodnjo posebnih vozil pa napovedujejo, da bodo v obratih železarne v Štorah začeli v kratkem z izdelavo traktorjev 40 in 42 KM, za katere je licenco dal Fiat. To bodo traktorji za kmetijska dela in že prvo leto bi jih morali izdelati 2 tisoč, v končni fazi pa šest tisoč. Za postavitev teh novih obratov je železarna v Štorah dala na razpolago 51 odstotkov finančnih sredstev, preostalih 49 odstov pa Fiat.

UMRL JE ALBERT REJEC

(dalje z 2. strani)

demokratska Evropa sploh še ni zavedla pravega bistva fašizma. Jasno je, da je moral Albert Rejec emigrirati, se pravi zapustiti svojo Primorsko, če je hotel svoj boj proti fašizmu uspešno nadaljevati. Zatekel se je v tedanjo Jugoslavijo, kjer je v Beogradu bil najprej tajnik in nato eden voditeljev Zveze jugoslovanskih političnih društev iz Julijske krajine. V začetku vojne se je vključil v protiokupatorsko gibanje in po osvoboditvi Beograda vstopil v slovenski partizanski bataljon ter se boril na sremški fronti. Po osvoboditvi je bil najprej v tiskovnem uradu Inštituta za narodnostna vprašanja. Tu je razvil bogato publicistično in dokumentarno delo, ki je bilo seveda vedno v zvezi z njegovo rojstno Primorsko. Tudi po upokojitvi je ostal zelo plodovit publicist, saj je veliko pisal za Primorski dnevnik, Jadranski koledar in druge primorske publikacije.

Pokojnik je poblizje spremljal dogajanje v našem zamejstvu ter zlasti dogajanje v Beneški Sloveniji, Reziji in Kanalski dolini. Bil je ne samo odličen poznavalec krajev in razmer, temveč tudi moder usmerjevalec političnega in družbenega dogajanja v teh krajih. Zdaj je ta mož sloke in elegantne po-

OB JUBILEJU PESNIKA BIAGIA MARINA

(Nadaljevanje s 6. strani)

spoznati mnoge ugledne sodobne pesnike in pisatelje, ki so prihajali na obisk. Z zadovoljstvom se spominja let, ki jih je preživel v našem mestu, ker je imel občutek, da ga je okoli cenilo in imelo rado. Zdaj, na stara leta, pa spet živi v Gradežu, v vili na obali, pogreznjeni v zelenje, in kljub svojim petinosemdesetim letom in vsem težavam, ki jih je moral prestati, piše naprej pesmi v domačem narečju. »Saj jih nihče ne bere, ker ne razume narečja, v katerem so pisane,« zatrjuje Marin, a najbrž dobro ve, da to ni čisto res. Tisti, ki ljubijo resnično poezijo, ga berejo in znajo izluščiti lepoto njegovih pesmi tudi iz težko razumljivih narečnih besed. Toda oznanja jo že sama muzika besed. Biagio Marin je pesnik razpoložen, pesnik narave in morja, ribičev in kmetov, izpovedovavec duševnih občutij in domotožja po dobroti in lepoti, po domačem ognjišču in ljubezni.

V mladosti je študiral v Florenci in na Dunaju in bil sredi študentskih gibanj tistih let. Bil je prostovoljec v prvi svetovni vojni, toda ko je prišel fašizem na oblast, se je rajši umaknil iz profesorske službe in emigriral, bi lahko rekli, v turizem. V drugi svetovni vojni je izgubil edinega sina. Ostale so mu še tri hčere. Življenje torej ni bilo preveč nežno z njim, vendar pa čutimo v vsakem njegovem verzu, da ima rad življenje in da se mu razodeva v vedno novi lepoti, v vedno novih čudežih.

Tudi slovenska javnost ni šla brezbrizno mimo tega velikega pesnika tako blizu praga slovenskega doma. Precej njegovih pesmi je bilo ob raznih priložnostih prevedeno v slovenščino in pri tem se je pokazalo, da jih je nekam izredno lahko prevajati v naši jezik, kakor da bi jih vezalo s slovenskim jezikom, s slovensko zemljo in s slovensko poezijo neko globoko nortanje sorodstvo.

stave za vedno odložil svoje najbolj priljubljeno orodje — svoje pero. Primorska ga bo ohranila v najlepšem in zlasti hvaležnem spominu. Pokojnikov pogreb je bil v četrtek, 4. novembra, na pokopališču na Viču pri Ljubljani.

—o—

S TRŽAŠKEGA

SPET ODLOŽEN PROCES PROTI PROF. SAMU PAHORJU

Na tržaškem prizivnem sodišču so v četrtek, 28. oktobra, spet odložili proces proti prof. Samu Pahorju, in sicer na nedoločen čas. Glavni razlog je bila odsotnost branilca odv. Batella, ki je še vedno bolan. Številni dijaki in dijakinje učiteljskega »A.M. Slomšek« in liceja »France Prešeren« so s svojo prisotnostjo izrazili solidarnost s profesorjem Pahorjem.

DEMONSTRACIJA PRED AVSTRIJSKIM KONZULATOM

Slovenski dijaki so v četrtek, 28. oktobra, odločno demonstrirali pred avstrijskim konzulatom v Trstu proti preštevanju koroških Slovencev.

Generalni konzul dr. Pernegger je sprejel desetčlansko odposlanstvo demonstrantov, ki je zadalžilo diplomata, naj posreduje avstrijskim oblastem izraze popolne solidarnosti slovenskih dijakov v Italiji s koroškimi Slovenci ter poudarilo nasprotovanje do štetja posebne vrste, ki je v nasprotju tako s sedmim členom državne pogodbe kot tudi z osnovnimi načeli demokratičnega sožitja. Avstrijski generalni konzul je obrazložil avstrijsko uradno stališče in vzel protest na znanje.

IZ DELOVANJA SKK

V soboto, 6. t. m., bosta Slovenski kulturni klub in Mladinski krožek iz Trsta organizirala v mali dvorani Kulturnega doma

SOLIDARNOSTNO SREČANJE S KOROŠKIMI SLOVENCMI

Nastopili bodo predstavniki koroške mladine, ki so člani Kluba slovenskih študentov na Dunaju in Koroške dijaške zveze iz Celovca.

Začetek ob 19.30.

DRUSTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV TRST - Donizettijeva ul. 3

vabi na predavanje dr. Boga SENČARJA »OBISK V RHODE ISLANDU«

Večer, na katerega so vabljeni vsi člani in prijatelji, bo v društvenih prostorih v ponedeljek, 8. novembra, ob 20.15.

Odbor

—o—

Slovenski hokejski moštvi Jesenice in Olimpija sta letos na zelo nizki ravni. V tekmah za karavanski pokal sta doživeli skoro same poraze z avstrijskimi moštvi, celo provincialnimi, s čimer nista posebno razveselili koroških Slovencev v tem delikatnem trenutku. Danes je tudi šport politika.

zdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51